

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015(ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра економіки та міжнародних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова вченої ради
27.03.2023
протокол № 03, п. 5

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 27.03.2023 № 39

**ГЛОБАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ЕЛІТИ ТА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ
КОРПОРАЦІЇ /
GLOBAL ECONOMIC ELITES AND TRANSNATIONAL CORPORATIONS
РОБОЧА ПРОГРАМА**

Ступінь вищої освіти	«магістр» /	master
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини» /	«International Relations»
Спеціальність	292 «Міжнародні економічні відносини» /	«International Economic Relations»
Освітня програма	«Міжнародний бізнес» /	«International Business»

Розробник: Кульганік Оксана, кандидат економічних наук

Гарант освітньої програми «Міжнародний бізнес» - Хачатрян Валентина, доктор економічних наук, професор кафедри економіки та міжнародних відносин ВТЕІ ДТЕУ.

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних відносин 06 березня 2023 р., протокол № 04; на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права 16 березня 2023 р., протокол № 03.

Рецензенти:

Павлюк Тетяна, кандидат економічних наук, доцент

Кравенська Тетяна, директор ТОВ «ВІНІНТЕРТРЕЙД», м. Вінниця.

Редактор: Фатєєва Т.

Комп'ютерна верстка: Тимощук М.

Підп. до друку 11.07.2023. Формат 60x84/16. Папір офсетний

Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,33.

Обл.-вид. арк. 1,27. Тираж 2. Зам. № 422.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни «Глобальні економічні еліти та транснаціональні корпорації» є формування у здобувачів системи теоретичних знань і набуття практичних навичок в галузі діяльності глобальних економічних еліт та транснаціональних корпорацій, механізму їх функціонування, пріоритетів і проблем розвитку в умовах світової економіки.

Результати вивчення навчальної дисципліни її місце в освітньому процесі.

Завданням вивчення дисципліни «Глобальні економічні еліти та транснаціональні корпорації» є теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» для опанування знань щодо:

- розуміння основ управління виробничо-господарською діяльністю транснаціональних корпорацій;
- визначені основ функціонування світового ринку товарів та послуг глобальних економічних еліт та транснаціональних корпорацій;
- досліджені комп'ютерних технологій та програмного забезпечення з обробки даних для аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Глобальні економічні еліти та транснаціональні корпорації» для освітньої програми «Міжнародний бізнес» є формування комплексу компетентностей:

- інтегральна компетентність:

Здатність виявляти та розв'язувати складні задачі і проблеми генерувати нові ідеї у сфері міжнародних економічних відносин та/або під час навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- фахові компетентності:

СК 1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

СК 3. Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини.

СК 4. Здатність оцінювати масштаби діяльності глобальних фірм та їхні позиції на світових ринках.

СК 5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для осягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

СК 6. Здатність застосовувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин і аналізі їхнього впливу на економічний розвиток країн.

Результати навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Глобальні економічні еліти та транснаціональні корпорації» полягають:

РН 3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

РН 4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог.

РН 7. Досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік та обґрунтовувати заходи досягнення їх стратегічних цілей в умовах трансформації світогосподарських відносин.

РН 9. Здійснювати моніторинг, аналіз, оцінку діяльності глобальних фірм (корпорацій, стратегічних альянсів, консорціумів, синдикатів, трастів тощо) з метою ідентифікації їхніх конкурентних позицій та переваг на світових ринках.

РН 10. Розуміти закономірності та тенденції розвитку світового господарства і феномену нової економіки з урахуванням процесів інтелектуалізації, інформатизації та науково-технологічного обміну.

РН 11. Розуміти сутність соціального виміру глобального економічного розвитку та імплементувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин.

РН 12. Визначати геоекономічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів.

РН 14. Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

Міждисциплінарні зв'язки: теоретичною базою є розуміння процесів глобалізації, моделей економічної інтеграції у різних регіонах світу.

Робоча програма дисципліни відображає також специфіку надання здобувачам теоретичних знань і розуміння основних положень, як основи для набуття ними професійних умінь і навичок.

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали (табл. 1).

Таблиця 1 – Рейтингова шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Здобувачі вищої освіти, які повністю виконали програму дисципліни та набрали достатню кількість балів, отримують підсумкову оцінку без опитування чи виконання екзаменаційного завдання (згідно з Положенням Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти №12 від 07.02.2022).

У разі, якщо здобувач вищої освіти бажає поліпшити свою оцінку, або не набрав 75 балів, він складає екзамен з усієї програми навчальної дисципліни у вигляді письмового опитування знань згідно завдань встановленого зразка.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового (семестрового) контролю, має право звернутися із проханням переглянути оцінку, одержану на екзамені (згідно Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів №32 від 07.02.2022).

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	з них			
		лекції	практичні заняття	самостійна робота	
1 семестр					
Тема 1. Вступ до дисципліни «Глобальні економічні еліти (ГЕЕ) та транснаціональні корпорації (ТНК)»	12	2	2	8	СУН, ІЗ
Тема 2. Теоретичні засади функціонування і розвитку глобальних економічних еліт та транснаціональних корпорацій	13	2	2	9	АІ, КТ, В
Тема 3. Таксономічні ознаки ТНК	13	2	2	9	КТ, УО, СУН
Тема 4. Методи дослідження ГЕЕ та ТНК	13	2	2	9	КТ, АІ, СУН,
Тема 5. Формування і реалізація стратегій ГЕЕ та ТНК на світових ринках	13	2	2	9	ІЗ, ПО, СУН
Тема 6. Стратегічне партнерство ГЕЕ та ТНК	13	2	2	9	СУН, УО, ТЗ
Тема 7. Міжнародні злиття та поглинання в діяльності ГЕЕ та ТНК	13	2	2	9	ІЗ, ЕД, СУН,
Тема 8. Бюджетування діяльності транснаціональної корпорації	13	2	2	9	АІ, СУН
Тема 9. Маркетингова діяльність транснаціональних корпорацій	13	2	2	9	ІЗ, УО, ЕД
Тема 10. Оцінка ефективності функціонування ТНК	13	2	2	9	СУН, УО, ТЗ
Тема 11. Соціальна відповідальність ГЕЕ та ТНК	13	2	2	9	П, КТ, СВ
Тема 12. Екологічна відповідальність ГЕЕ та ТНК	13	2	2	9	СУН, Learning Apps
Тема 13. Інституційне регулювання діяльності ГЕЕ та ТНК	13	2	2	9	СУН
Тема 14. Глобальні економічні еліти та ТНК в Україні	12	2	2	8	СУН, ІЗ
Разом	180/6	28	28	124	
Підсумковий контроль - екзамен					

* Умовні позначення: АІ – аналітична інформація, В – вікторина, ІЗ – індивідуальне завдання, КТ- комп'ютерне тестування, СУН – система управління навчанням MOODLE, ТЗ- творче завдання, УО – усне опитування, ПО - письмове опитування, ЕД –економічний диктант, СВ – ситуаційні вправи, П – проєкт, LearningApps –Інтерактивні завдання.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни (теми програми)

Тема 1. Вступ до дисципліни «Глобальні економічні еліти (ГЕЕ) та транснаціональні корпорації (ТНК)»

Предмет вивчення дисципліни «Глобальні економічні еліти (ГЕЕ) та транснаціональні корпорації (ТНК)», її місце серед інших економічних дисциплін, структура і логіка викладання. Мета, завдання та підходи до вивчення дисципліни. Нормативно-правове забезпечення регулювання глобальних економічних еліт та транснаціональних компаній. Особливості використання глобальними економічними елітами організаційно-економічного інструментарію регулювання. Глобальні економічні еліти на Всесвітньому економічному форумі. Сутність глобальних економічних еліт (ГЕЕ). Сутність транснаціональних корпорацій (ТНК). Регулювання та вплив глобальних економічних еліт на (ТНК). Критерії віднесення компаній до транснаціональних корпорацій (ТНК). Передумови виникнення та еволюція ТНК. Концептуальні підходи до визначення ГЕЕ та ТНК. Вплив ТНК на економіку приймаючих країн та країн базування. Роль ГЕЕ та ТНК в міжнародному поділі праці, міжнародному виробництві та русі капіталу. Значення ГЕЕ та ТНК за сучасних умов господарювання. Роль ГЕЕ та ТНК в глобальній економіці та їх вплив на систему міжнародних економічних відносин.

Тема 2. Теоретичні засади функціонування і розвитку глобальних економічних еліт та транснаціональних корпорацій

Теорії школи промислової організації фірми М. Кесон, П. Баклі та Р. Кейвз. Мережева теорія ТНК М. Форсгрєн, У. Холм, У. Андерсон. Концепція нової економічної географії П. Кругмана. Теорія регіональних транснаціональних корпорацій А. Ругман. Ресурсна теорія ТНК Т. Кавузгїл, С. Зоу. Макроекономічний аналіз прямих іноземних інвестицій К. Коджіма. Теорія глобалізації та транснаціонального капіталістичного класу В. Робїнсон та Х. Джеррі. Теорії вивозу капіталу Дж. Міля, Б. Оліна, Е. Хекшера, Е. Домара. Тенденції розвитку ТНК: динаміка та структура конкурентних переваг країн М. Портера. Теорія монополістичної переваги С. Хаймера. Теорія трансакційних витрат Р. Коуза. Теорія життєвого циклу Р. Вернона. Теорія інтерналізації М. Кессона, П. Баклі, Дж. Мак-Мануса. Еклектична теорія Дж. Даннінга. Теорія втечі капіталу Д. Каддінгтона та Ч. Кіндлебергера. Модель транснаціоналізації. Теорія монополістичних переваг С. Хаймер, Ч. Кіндлебергер, Е. Чемберлін. Теорія активного зростання Дж. Бхаваті, Х. Джоксон, К. Алекжандро. Теорії шляхів інвестиційного розвитку націй Дж. Даннінг.

Тема 3. Таксономічні ознаки ТНК

Класифікація ГЕЕ та ТНК. Вертикально інтегровані, горизонтально інтегровані та роздільні ТНК: сутність, особливості функціонування, переваги та недоліки. Типи організаційних структур ТНК: ієрархічна та етархічна.

Організаційно-правові форми відокремлених підрозділів ТНК: дочірні компанії, асоційовані компанії, відділення та філії. Асоційовані компанії переважного та однакового володіння, змішані підприємства з участю іноземного капіталу. Індикатори розвитку ТНК. Переваги та недоліки різних типів транснаціональних корпорацій.

Тема 4. Методи дослідження ГЕЕ та ТНК

Методи дослідження ГЕЕ та ТНК: загальнонаукові (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, формалізація тощо) та спеціальні (економіко-математичні, статистичні, індексні, моделювання). Сукупність техніко-економічних показників просторових досліджень. Система показників динаміки, галузевої і територіальної структури господарства, ефективності діяльності ТНК. Коефіцієнт територіальної концентрації виробництва. Методи аналізу статистичних даних регіонального розвитку. Оцінка рівня локалізації галузей та спеціалізації регіонів. Виробничо-збутове зонування. Аналіз відкритості та методи прогнозування економіки регіонів. Система оптимізаційних моделей ГЕЕ та ТНК. Індекс транснаціоналізації, індекс інтернаціоналізації, індекс широти філіальної мережі. Тенденції розвитку ТНК: динаміка та структура діяльності ТНК за видами економічної діяльності. Галузева специфіка діяльності ТНК. ТНК як рушійна сила динамізації міжгалузевої конкуренції. Процеси укрупнення ТНК.

Тема 5. Формування і реалізація стратегій ГЕЕ та ТНК на світових ринках

Сутність стратегічного управління ГЕЕ. Рівні міжнародної стратегії: корпоративна (орієнтації на один вид діяльності, пов'язаної диверсифікації, незв'язаної диверсифікації), бізнес (диференціації, лідерство за витратами, фокусування), функціональні (фінансова, маркетингова, виробнича, управління людськими ресурсами, науково-дослідних і проектно-конструкторських робіт). Типи ринкових стратегій ГЕЕ: міжнародна, багатонаціональна, глобальна, транснаціональна. Алгоритм розроблення стратегії ГЕЕ. Системи планування та контролю в ТНК. Типи організаційної структури управління ТНК: функціональна, продуктова, відокремлена, географічна, матрична. Форми та причини виходу ТНК на нові ринки. Мультинаціональна диверсифікація. Використання ефекту масштабу. Використання ефекту міжфірмової кооперації. Міжфірмове, транснаціональне співробітництво та стратегічна координація. Регіональні особливості та диспропорції в розміщенні ТНК. Економічно розвинені країни як ядро транснаціоналізації міжнародного бізнесу. Процеси формування ТНК країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою.

Тема 6. Стратегічне партнерство ГЕЕ та ТНК

Основні форми стратегічного партнерства ТНК: альянс, картель, консорціум, асоціація. Моделі управління партнерством в ТНК: американська,

європейська, азіатська. Національне та міжнародне регулювання стратегічного партнерства ТНК. Міжнародні стратегічні альянси (МСА) як ключова форма партнерства з потенційними конкурентами. Цілі та умови входження ТНК в МСА. Форми залучення ТНК до міжнародних стратегічних альянсів: спільні інвестиційні проекти, ліцензійні угоди, спільні підприємства. Стратегія та тактика ТНК при виході на нові ринки. Переваги ТНК від стратегічного партнерства з національними виробниками на нових ринках: використання технологічних та управлінських ноу-хау, знання національних особливостей споживання та практики ведення бізнесу. Ризики стратегічного партнерства ТНК: види та причини виникнення. Інструментарій оцінки ризиків стратегічного партнерства ТНК: економіко-статистичні, експертні, аналогові. Механізм побудови карти ризиків стратегічного партнерства ТНК. Шляхи зниження ризиків участі ТНК в стратегічних альянсах. Входження українського бізнесу в стратегічні альянси ТНК.

Тема 7. Міжнародні злиття та поглинання в діяльності ГЕЕ та ТНК

Історичні аспекти та світові хвилі злиттів та поглинань компаній. Географічна та галузева структура міжнародних злиттів та поглинань. Внутрішньо- та міжгалузеві міжнародні злиття та поглинання. Динаміка міжнародних злиттів та поглинань в країнах, що розвиваються, та країнах з перехідною економікою. Злиття та поглинання як ключові форми міжнародної експансії ТНК: сутність, причини здійснення та наслідки. Принципи злиття і поглинання у міжнародному бізнесі. Класифікація міжнародних операцій злиття та поглинання. Стратегії ГЕЕ та ТНК при здійсненні міжнародних злиттів та поглинань. Визначення сумарного ефекту об'єднання. Характеристика компліментарного та синергетичного ефекту при операційному та фінансовому злиттях. Ефекти злиттів та поглинань: синергетичний ефект та компліментарний ефект. Рівні виникнення компліментарного ефекту: ефект за рахунок об'єднання ресурсів, ефект за рахунок об'єднання потужностей, ефект об'єднання фінансових потоків, ефект маркетингу, ефект заміщення (інвестиції), ефект централізації тощо. Аналіз ефективності злиттів та поглинань компаній: прогнозування грошового потоку; визначення рівня дисконтної ставки чи ціни капіталу для оцінку прогнозованого грошового потоку; оцінка реальної вартості компанії, порівняльний аналіз отриманих даних. Механізми захисту компаній від поглинань. Причини невдач реорганізації фірми шляхом злиття. Інтеграційні проблеми: розбіжності в системах менеджменту, фінансового контролю, управління персоналом, корпоративних культур. Засоби мінімізації ризиків.

Тема 8. Бюджетування діяльності транснаціональної корпорації

Класифікація доходів та витрат транснаціональних корпорацій. Механізм формування бюджету доходів та витрат транснаціональної корпорації. Системи операційних та фінансових бюджетів ТНК: сутність, методи та принципи

формування. Інструментарій визначення необхідного обсягу грошових ресурсів, які забезпечують фінансову стійкість, платоспроможність та ліквідність балансу компанії. Обґрунтування обсягів внутрішнього та зовнішнього фінансування, виявлення резервів додаткового залучення фінансових ресурсів. Прогнозування доходів, витрат та обсягів капіталу компанії. Оцінка вартості капіталу транснаціональної корпорації. Основні принципи портфельного інвестування ТНК. Доходність та ризики портфельного інвестування. Формування оптимального портфеля цінних паперів компанії. Оцінка інвестиційних грошових потоків. Аналіз ризиків міжнародних інвестиційних проектів. Методи урахування ризиків міжнародних інвестиційних проектів. Методи управління проектними ризиками. Цінова дискримінація в умовах діяльності ТНК. Трансфертне ціноутворення в системі ТНК. Регулювання процесів трансфертного ціноутворення в світі.

Тема 9. Маркетингова діяльність транснаціональних корпорацій

Сутність і класифікація маркетингових стратегій ТНК. Національні та наднаціональні фактори впливу на стратегію маркетингу ТНК. Стандартизовані і адаптовані маркетингові стратегії ТНК, їх переваги та недоліки. Міжнародний життєвий цикл товару та його вплив на маркетингові стратегії ТНК. Пріоритетні аспекти формування комплексу маркетингу ТНК з огляду на стадії ЖЦТ. Особливості запровадження маркетингових стратегій у діяльність ТНК країн, що розвиваються. Характеристика маркетингових стратегій ТНК в Україні. Товарна, цінова, збутова та стратегія просування як елементи стратегії маркетингу транснаціональних корпорацій. Механізм формування асортиментного портфелю ТНК. Моно- та мультипрофільні транснаціональні корпорації. Цінові стратегії транснаціональних корпорацій: ціноутворення з орієнтацією на витрати виробництва, з орієнтацією на світовий попит, на основі аналізу міжнародної конкуренції. Моделі ціноутворення для багатомономенклатурного виробництва ТНК.

Тема 10. Оцінка ефективності функціонування ТНК

Методичні підходи до оцінки ефективності функціонування ТНК. Економічні, соціальні, політичні та культурні ефекти транснаціоналізації міжнародного бізнесу. Наслідки діяльності ТНК для країни базування та приймаючої країни. Критерії економічної ефективності функціонування ТНК. Фінансові та виробничі показники діяльності транснаціональних корпорацій. Використання галузевих мультиплікаторів для оцінки діяльності транснаціональних корпорацій. Методичні підходи до оцінки ефективності корпоративного управління ТНК. Недоліки та обмеження традиційних методів оцінки ефективності управління. Сучасна модель аналізу діяльності ТНК. Дохідний, витратний та порівняльний підходи до оцінки ТНК. Аналіз ключових показників розвитку найбільших ТНК світу. Особливості обліку, звітності, аналіз діяльності ТНК. Світові бухгалтерські моделі. Аналітичність фінансової

звітності ТНК. Консолідована фінансова звітність ТНК. Рейтинги найбільших компаній світу: рейтинг «ФайненшлТаймс» за рівнем капіталізації; рейтинг «Форчун» за обсягами продажів; рейтинг «Форбс» за прибутковістю; рейтинг ЮНКТАД за індексом транснаціоналізації.

Тема 11. Соціальна відповідальність ГЕЕ та ТНК

Поняття соціальної відповідальності ГЕЕ та ТНК. Поняття «корпоративної соціальної відповідальності ТНК»: причини та передумови виникнення, еволюція змістовного наповнення. «Глобальний договір» під егідою ООН щодо корпоративної соціальної відповідальності ТНК. Взаємозв'язок соціальної відповідальності бізнесу та сталого розвитку. Світовий досвід формування системи соціальної відповідальності ТНК. Рейтинги корпоративної соціальної відповідальності. Процес впровадження колективної соціальної відповідальності на ТНК. Підходи до формування формальних програм КСВ (корпоративної соціальної відповідальності) на ТНК світу.

Тема 12. Екологічна відповідальність ГЕЕ та ТНК

Поняття екологічної відповідальності ГЕЕ та ТНК. Поняття «корпоративної екологічної відповідальності ТНК»: причини та передумови виникнення, еволюція змістовного наповнення. Екологічна політика міжнародних корпорацій в різних країнах. Корпоративна культура й етичні стандарти. Екологічна відповідальність глобальних ТНК. Критерії ефективного використання мінерально-сировинного потенціалу для вирішення задач соціально-економічного розвитку.

Тема 13. Інституційне регулювання діяльності ГЕЕ та ТНК

Національне та наднаціональне регулювання діяльності ТНК: цілі, методи та інструменти. Міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування, захисту зарубіжних капіталовкладень та формування системи страхування інвестицій. Антимонопольне законодавство в системі регулювання діяльності ТНК. Кодекс поведінки ТНК як ключовий документ регулювання взаємовідносин ТНК та інших суб'єктів міжнародних економічних відносин. Регіональні особливості регулювання діяльності ТНК. Ключові засади регулювання процесів транснаціоналізації бізнесу в ЄС, США, країнах Азії. Політика ОЕСР з регулювання діяльності ТНК. Конвенція СНД про ТНК. Кодекс іноземних інвестицій країн Андської групи. Центри спостереження за діяльністю ТНК: Центр ООН з ТНК, Комісія ООН з ТНК, ЮНКТАД. Комітет з міжнародних інвестицій і ТНК.

Тема 14. Глобальні економічні еліти та ТНК в Україні

Економічна еліта в Україні. Еволюція розвитку ТНК на території України. Регулювання ТНК, що базуються у національній економіці. Регулювання філій іноземних ТНК, що розміщуються у національній економіці. Діяльність транснаціональних корпорацій в Україні. Механізм діяльності ТНК України. Характеристика основних ТНК України. Розширення доступу на зовнішні ринки. Наслідки торгових операцій ТНК. Формування і реалізація стратегій ГЕЕ та ТНК в Україні. Особливості процесів злиттів і поглинань в Україні. Механізми захисту компаній від поглинань. Особливості транснаціоналізації та інтеграції ТНК в економіку України. Регулювання процесів трансфертного ціноутворення в Україні. Соціальна та екологічна відповідальність глобальних ТНК, що функціонують на території України. Особливості впливу ТНК на економічний розвиток України та її інтеграцію у світову економіку.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
1	2	3
<p>Знати: причини появи міжнародних компаній.</p> <p>Вміти: розрізняти критерії, що застосовуються для визначення ТНК.</p>	<p>Тема 1. Вступ до дисципліни «Глобальні економічні еліти (ГЕЕ) та транснаціональні корпорації (ТНК)» Лекція № 1 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет вивчення дисципліни «Глобальні економічні еліти (ГЕЕ) та транснаціональні корпорації (ТНК)», її місце серед інших економічних дисциплін, структура і логіка викладання. 2. Мета, завдання та підходи до вивчення дисципліни. 3. Нормативно-правове забезпечення регулювання глобальних економічних еліт та транснаціональних компаній. 4. Особливості використання глобальними економічними елітами організаційно-економічного інструментарію регулювання. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 2, 3, 4, 5, 9, 10, 11, 15, 16, 17 Додаткові: 21, 28, 29, 30, 31 Інтернет-ресурси: 35, 36, 40.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання періодичних видань, підготовка до практичного заняття, виконання індивідуальних завдань.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Глобальні економічні еліти на Всесвітньому економічному форумі. 2. Сутність глобальних економічних еліт (ГЕЕ). 3. Сутність транснаціональних корпорацій (ТНК). 4. Регулювання та вплив глобальних економічних еліт на (ТНК). Проведення ділової гри «Питання-Відповіді». 	2
<p>Знати: особливості ідейно-теоретичної розробки проблем світової економічної глобалізації з боку політико-економічних наукових еліт розвинутих країн.</p> <p>Вміти: висвітлювати основні сфери та процеси глобалізації світової економіки, фактори її прискорення та загрози.</p>	<p>Тема 2. Теоретичні засади функціонування і розвитку глобальних економічних еліт та транснаціональних корпорацій Лекція № 2 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорії школи промислової організації фірми М. Кесон, П. Баклі та Р. Кейвз. 2. Мережева теорія ТНК М. Форсгрена, У. Холма, У. Андерсона. 3. Концепція нової економічної географії. П. Кругмана. 4. Теорія регіональних транснаціональних корпорацій А. Ругмана. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 4, 9, 10, 11, 15, 16, 18 Додаткові: 22, 23, 30, 31, 33 Інтернет-ресурси: 35, 36, 37, 38.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання періодичних видань, підготовка до практичного заняття.</p>	9

1	2	3
	<p>Практичне заняття № 2</p> <p>1 Ресурсна теорія ТНК Т. Кавузгіл, С. Зоу. 2. Макроекономічний аналіз прямих іноземних інвестицій К. Коджіма. 3. Теорія глобалізації та транснаціонального капіталістичного класу В. Робінсон та Х. Джеррі. 4. Теорії вивозу капіталу Дж. Міля, Б. Оліна, Е. Хекшера, Е. Домара.</p>	2
<p>Знати: суть горизонтально інтегрованих ТНК, вертикально інтегрованих ТНК та роздільних ТНК.</p> <p>Вміти: визначати вплив та значення ТНК.</p>	<p>Тема 3. Таксономічні ознаки ТНК</p> <p>Лекція № 3 План лекції</p> <p>1. Класифікація ГЕЕ та ТНК. 2. Вертикально інтегровані, горизонтально інтегровані та роздільні ТНК: сутність, особливості функціонування, переваги та недоліки. 3. Типи організаційних структур ТНК: ієрархічна та етархічна. 4. Організаційно-правові форми відокремлених підрозділів ТНК: дочірні компанії, асоційовані компанії, відділення та філії.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 4, 12, 17, 18, 19, 20 Додаткові: 30, 31 Інтернет-ресурси: 35, 36, 37, 38, 39.</p> <p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання періодичних видань, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуальних завдань.</p>	2
<p>Знати: основні методи оцінювання ефективності транснаціональної корпорації.</p> <p>Вміти: застосовувати форми і методи ведення операцій і розміщення виробничих підрозділів в країні базування і за кордоном, від яких залежать податки, витрати і контроль.</p>	<p>Практичне заняття № 3</p> <p>1. Асоційовані компанії переважного та однакового володіння, змішані підприємства з участю іноземного капіталу. 2. Індикатори розвитку ТНК. 3. Переваги та недоліки різних типів транснаціональних корпорацій. Проведення ділової гри «Вікторина».</p> <p>Тема 4. Методи дослідження ГЕЕ та ТНК</p> <p>Лекція № 4 План лекції</p> <p>1. Методи дослідження ГЕЕ та ТНК: загальнонаукові (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, формалізація тощо) та спеціальні (економіко-математичні, статистичні, індексні, моделювання). 2. Сукупність техніко-економічних показників просторових досліджень. 3. Система показників динаміки, галузевої і територіальної структури господарства, ефективності діяльності ТНК. 4. Коефіцієнт територіальної концентрації виробництва.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 2, 3, 4, 9, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20 Додаткові: 22, 27, 30, 32 Інтернет-ресурси: 35, 36, 37, 38, 39.</p>	9
		2

1	2	3
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, виконання індивідуального завдання.</p>	9
	<p>Практичне заняття № 4 1. Методи аналізу статистичних даних регіонального розвитку. 2. Оцінка рівня локалізації галузей та спеціалізації регіонів. 3. Виробничо-збутове зонування. 4. Аналіз відкритості та методи прогнозування економіки регіонів. Проведення ділової гри «Мозковий штурм» щодо системи оптимізаційних моделей ГЕЕ та ТНК.</p>	2
<p>Знати: стратегії розвитку транснаціональних корпорацій в контексті підвищення міжнародної конкурентоспроможності країн.</p> <p>Вміти: характеризувати фактори, що впливають на розроблення ефективної стратегії ГЕЕ та ТНК.</p>	<p>Тема 5. Формування і реалізація стратегій ГЕЕ та ТНК на світових ринках</p> <p>Лекція № 5 План лекції 1. Сутність стратегічного управління ГЕЕ. 2. Рівні міжнародної стратегії: корпоративна (орієнтації на один вид діяльності, пов'язаної диверсифікації, незв'язаної диверсифікації), бізнес (диференціації, лідерство за витратами, фокусування), функціональні (фінансова, маркетингова, виробнича, управління людськими ресурсами, науково-дослідних і проектно-конструкторських робіт). 3. Типи ринкових стратегій ГЕЕ: міжнародна, багатонаціональна, глобальна, транснаціональна. 4. Алгоритм розроблення стратегії ГЕЕ. Рекомендовані джерела: Основні: 2, 3, 4, 5, 9, 14, 17, 18, 19, 20 Додаткові: 23, 27, 29 Інтернет-ресурси: 35, 36, 37, 38, 39, 40.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекційного заняття. Підготовка до практичного заняття, виконання індивідуального завдання щодо системи планування та контролю в ТНК.</p>	9
	<p>Практичне заняття № 5 1. Типи організаційної структури управління ТНК: функціональна, продуктова, відокремлена, географічна, матрична. 2. Форми та причини виходу ТНК на нові ринки. 3. Мультинаціональна диверсифікація. 4. Використання ефекту масштабу.</p>	2
<p>Знати: ризики стратегічного партнерства ТНК: види та причини виникнення.</p>	<p>Тема 6. Стратегічне партнерство ГЕЕ та ТНК</p> <p>Лекція № 6 План лекції 1. Основні форми стратегічного партнерства ТНК: альянс, картель, консорціум, асоціація. 2. Моделі управління партнерством в ТНК: американська, європейська, азіатська. 3. Національне та міжнародне регулювання стратегічного партнерства ТНК. 4. Міжнародні стратегічні альянси (МСА) як ключова форма партнерства з потенційними конкурентами.</p>	2

1	2	3
<p>Вміти: оцінювати ризики стратегічного партнерства ТНК за допомогою економіко-статистичних, експертних та аналогових методами.</p>	<p>Рекомендовані джерела: Основні: 2, 4, 5, 6, 8, 14, 17, 18, 19, 20 Додаткові: 21, 22, 27, 33 Інтернет-ресурси: 35, 36, 37, 38.</p>	
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	9
	<p>Практичне заняття № 6 1. Цілі та умови входження ТНК в МСА. 2. Форми залучення ТНК до міжнародних стратегічних альянсів: спільні інвестиційні проекти, ліцензійні угоди, спільні підприємства. 3. Стратегія та тактика ТНК при виході на нові ринки. 4. Переваги ТНК від стратегічного партнерства з національними виробниками на нових ринках: використання технологічних та управлінських ноу-хау, знання національних особливостей споживання та практики ведення бізнесу. Проведення ділової гри із застосуванням методу «Питання-відповіді».</p>	2
<p>Знати: особливості розвитку світового ринку злиттів та поглинань, адже у світовій економіці відбувається постійне зростання масштабів транснаціоналізації, тобто підвищення частки міжнародного руху капіталу, праці, технологій, інформації.</p> <p>Вміти: аналізувати статистичні дані щодо інтенсивності злиттів та поглинань на сучасному етапі.</p>	<p>Тема 7. Міжнародні злиття та поглинання в діяльності ГЕЕ та ТНК Лекція № 7 План лекції 1. Історичні аспекти та світові хвилі злиттів та поглинань компаній. 2. Географічна та галузева структура міжнародних злиттів та поглинань. 3. Внутрішньо- та міжгалузеві міжнародні злиття та поглинання. 4. Динаміка міжнародних злиттів та поглинань в країнах, що розвиваються, та країнах з перехідною економікою. Рекомендовані джерела: Основні: 2, 8, 9, 17, 18, 19, 20 Додаткові: 21, 22, 27, 33 Інтернет-ресурси: 35, 36, 37, 38, 39, 40.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції. Виконання індивідуального завдання щодо злиття та поглинання як ключові форми міжнародної експансії ТНК: сутність, причини здійснення та наслідки.</p>	9
	<p>Практичне заняття № 7 1. Принципи злиття і поглинання у міжнародному бізнесі. 2. Класифікація міжнародних операцій злиття та поглинання. 3. Стратегії ГЕЕ та ТНК при здійсненні міжнародних злиттів та поглинань. 4. Визначення сумарного ефекту об'єднання. Проведення дебатів на тему «Характеристика компліментарного та синергетичного ефекту при операційному та фінансовому злиттях».</p>	2

1	2	3
<p>Знати: особливості внутрішньої фінансової структури ТНК.</p> <p>Вміти: здійснювати планування фінансової діяльності ТНК.</p>	<p>Тема 8. Бюджетування діяльності транснаціональної корпорації</p> <p>Лекція № 8 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація доходів та витрат транснаціональних корпорацій. 2. Механізм формування бюджету доходів та витрат транснаціональної корпорації. 3. Системи операційних та фінансових бюджетів ТНК: сутність, методи та принципи формування. 4. Інструментарій визначення необхідного обсягу грошових ресурсів, які забезпечують фінансову стійкість, платоспроможність та ліквідність балансу компанії. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 2, 3, 9, 13, 15, 16, 19 Додаткові: 22, 32, 34 Інтернет-ресурси: 35, 36, 37, 38, 39.</p>	<p>2</p>
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції. Виконання індивідуального завдання щодо обґрунтування обсягів внутрішнього та зовнішнього фінансування, виявлення резервів додаткового залучення фінансових ресурсів.</p>	<p>9</p>
	<p>Практичне заняття № 10</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прогнозування доходів, витрат та обсягів капіталу компанії. 2. Оцінка вартості капіталу транснаціональної корпорації. 3. Основні принципи портфельного інвестування ТНК. 4. Доходність та ризики портфельного інвестування. 	<p>2</p>
<p>Знати: особливості міжнародного середовища як детермінанти обрання маркетингової стратегії.</p> <p>Вміти: досліджувати міжнародний життєвий цикл товару та його вплив на маркетингові стратегії ТНК.</p>	<p>Тема 9. Маркетингова діяльність транснаціональних корпорацій</p> <p>Лекція № 9 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і класифікація маркетингових стратегій ТНК. 2. Національні та наднаціональні фактори впливу на стратегію маркетингу ТНК. 3. Стандартизовані і адаптовані маркетингові стратегії ТНК, їх переваги та недоліки. 4. Міжнародний життєвий цикл товару та його вплив на маркетингові стратегії ТНК. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 4, 9, 10, 17, 18, 19, 20 Додаткові: 23, 24, 26, 27, 28, 29 Інтернет-ресурси: 35, 36, 37, 38.</p>	<p>2</p>
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Збір аналітичних даних.</p>	<p>9</p>
	<p>Практичне заняття № 9</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пріоритетні аспекти формування комплексу маркетингу ТНК з огляду на стадії ЖЦТ. 2. Особливості запровадження маркетингових стратегій у діяльність ТНК країн, що розвиваються. 	<p>2</p>

1	2	3
	<p>3. Характеристика маркетингових стратегій ТНК в Україні.</p> <p>4. Товарна, цінова, збутова та стратегія просування як елементи стратегії маркетингу транснаціональних корпорацій.</p> <p>Проведення ділової гри із застосуванням методу «Fishbone».</p>	
<p>Знати: особливості організації фінансів ТНК та визначені показники оцінки фінансової діяльності корпорації.</p> <p>Вміти: на основі регресійного аналізу здійснювати оцінку ступенів впливу показників фінансової діяльності на рентабельність інвестованого капіталу провідних ТНК світу.</p>	<p>Тема 10. Оцінка ефективності функціонування ТНК Лекція № 10 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методичні підходи до оцінки ефективності функціонування ТНК. 2. Економічні, соціальні, політичні та культурні ефекти транснаціоналізації міжнародного бізнесу. 3. Наслідки діяльності ТНК для країни базування та приймаючої країни. 4. Критерії економічної ефективності функціонування ТНК. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 9, 12, 15, 17, 18, 19, 20 Додаткові: 24, 26, 27, 28, 34 Інтернет-ресурси: 35, 36, 37, 38, 39, 40.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання.</p>	9
	<p>Практичне заняття № 10</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансові та виробничі показники діяльності транснаціональних корпорацій. 2. Використання галузевих мультиплікаторів для оцінки діяльності транснаціональних корпорацій. 3. Методичні підходи до оцінки ефективності корпоративного управління ТНК. 4. Недоліки та обмеження традиційних методів оцінки ефективності управління. 	2
<p>Знати: сучасні механізми реалізації стратегій корпоративної соціальної відповідальності транснаціональними корпораціями.</p> <p>Вміти: здійснювати узгодження відповідальних ініціатив з стратегіями розвитку компаній для знаходження найбільш перспективних для розвитку бізнесу сфер корпоративної соціальної відповідальності.</p>	<p>Тема 11. Соціальна відповідальність ГЕЕ та ТНК Лекція № 11 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття соціальної відповідальності ГЕЕ та ТНК. 2. Поняття «корпоративної соціальної відповідальності ТНК»: причини та передумови виникнення, еволюція змістовного наповнення. 3. «Глобальний договір» під егідою ООН щодо корпоративної соціальної відповідальності ТНК. 4. Взаємозв'язок соціальної відповідальності бізнесу та сталого розвитку. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 17, 18, 19, 20 Додаткові: 26, 29 Інтернет-ресурси: 35, 36, 37, 38, 39, 40.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання.</p>	9
	<p>Практичне заняття № 11</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Світовий досвід формування системи соціальної відповідальності ТНК. 	2

1	2	3
	2. Рейтинги корпоративної соціальної відповідальності. 3. Процес впровадження колективної соціальної відповідальності на ТНК. 4. Підходи до формування формальних програм КСВ (корпоративної соціальної відповідальності) на ТНК світу.	
<p>Знати: онтологічні проблеми взаємодії природи і суспільства на етапі глобалізації, коли ідеологія споживацького суспільства призводить до глобальної екологічної кризи.</p> <p>Вміти: досліджувати вплив міжнародних організацій на екологічну політику та виробництво екологічних товарів.</p>	<p>Тема 12. Екологічна відповідальність ГЕЕ та ТНК Лекція № 12 План лекції 1. Поняття екологічної відповідальності ГЕЕ та ТНК. 2. Поняття «корпоративної екологічної відповідальності ТНК»: причини та передумови виникнення, еволюція змістовного наповнення. 3. Екологічна політика міжнародних корпорацій в різних країнах. 4. Корпоративна культура й етичні стандарти. Рекомендовані джерела: Основні: 2, 5, 6, 7, 14, 20 Додаткові: 24, 26, 28, 29 Інтернет-ресурси: 35, 36, 37, 38, 39, 40.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання.</p>	9
	<p>Практичне заняття № 12 1. Діяльність транснаціональних корпорацій в транскордонному екологічному просторі. 2. Екологічна відповідальність глобальних ТНК. 3. Критерії ефективного використання мінерально-сировинного потенціалу для вирішення задач соціально-економічного розвитку.</p>	2
<p>Знати: регулювання діяльності ТНК на державному рівні.</p> <p>Вміти: застосовувати економічні засоби регулювання діяльності ТНК, що застосовуються в Україні через: цільові комплексні програми; податки і податкові пільги; різні галузеві і загальнодержавні норми і стандарти; встановлення мінімальних заробітних плат; норми амортизації; ліцензування; індексування цін; встановлення граничних рівнів рентабельності.</p>	<p>Тема 13. Інституційне регулювання діяльності ГЕЕ та ТНК Лекція № 13 План лекції 1. Національне та наднаціональне регулювання діяльності ТНК: цілі, методи та інструменти. 2. Міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування, захисту зарубіжних капіталовкладень та формування системи страхування інвестицій. 3. Антимонопольне законодавство в системі регулювання діяльності ТНК. 4. Кодекс поведінки ТНК як ключовий документ регулювання взаємовідносин ТНК та інших суб'єктів міжнародних економічних відносин. Рекомендовані джерела: Основні: 3, 5, 6, 7, 8, 9, 15, 17, 18, 19, 20 Додаткові: 21, 22, 24, 25, 27, 30, 32, 33 Інтернет-ресурси: 35, 36, 37, 38, 39, 40.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання.</p>	9

1	2	3
	<p>Практичне заняття № 13</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Регіональні особливості регулювання діяльності ТНК. 2. Ключові засади регулювання процесів транснаціоналізації бізнесу в ЄС, США, країнах Азії. 3. Політика ОЕСР з регулювання діяльності ТНК. 4. Конвенція СНД про ТНК. 	2
<p>Знати: особливості торгових операцій ТНК.</p> <p>Вміти: обґрунтовувати стратегії ГЕЕ та ТНК в Україні.</p>	<p>Тема 14. Глобальні економічні еліти та ТНК в Україні</p> <p>Лекція № 14 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна еліта в Україні. 2. Еволюція розвитку ТНК на території України. 3. Регулювання ТНК, що базуються у національній економіці. 4. Регулювання філій іноземних ТНК, що розміщуються у національній економіці. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 5, 6, 7, 8, 10, 17 Додаткові: 21, 31 Інтернет-ресурси: 35, 36, 37, 38, 39, 40.</p> <p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання.</p> <p>Практичне заняття № 14</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Діяльність транснаціональних корпорацій в Україні. 2. Механізм діяльності ТНК України. 3. Характеристика основних ТНК України. 4. Розширення доступу на зовнішні ринки. 	2
ВСЬОГО:		180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Батченко Л. В., Бондар І. С., Русавська В. А. *Бізнес-комунікації в міжнародному менеджменті : навч. посіб.* Київ : Ліра-К, 2021. 304 с.
2. Глобалізація виробництва та капіталу / Світова економіка. Підручник. За редакцією О.І. Шниркова, В.І. Мазуренка, О.І. Рогача. / О. Рогач. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 225 с.
3. Глобальна економіка : навчальний посібник / О.В. Кот, О.А. Круглова, Л.Л. Носач, Л.О. Чернишова, К.Ю. Величко, О.І. Печенка. Х.: ХДУХТ, 2019. 141 с.
4. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку : монографія / П. О. Куцик, О. І. Ковтун, Г. І. Башнянин. Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. 583 с.
5. Глобальні безпекові, політичні, економічні тенденції у світі в 2023 році та їхній вплив на Україну. URL: <https://ussd.org.ua/wp-content/uploads/2023/01/globalni-tendencziyi-2023.pdf>
6. Глобальні безпекові, політичні, економічні тенденції у світі в 2022 році та їхній вплив на Україну. Прогноз Недержавного аналітичного центру «Українські студії стратегічних досліджень». URL: <https://ussd.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/Globalnyj-prognoz-2022.pdf>
7. Глобальні безпекові, політичні, економічні тенденції у світі в 2021 році та їхній вплив на Україну. Прогноз Недержавного аналітичного центру «Українські студії стратегічних досліджень». URL: https://ussd.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/2021_01_Tendentsiyi_web.pdf
8. Державне регулювання діяльності ТНК у національному господарстві України: трансрівневі імперативи: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03 / Лимонова Ельвіна Миколаївна; ПВНЗ "Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля". - Дніпропетровськ, 2015. 20 с.
9. Дугінець, Г. В. Глобальні ланцюги вартості: монографія / Г. В. Дугінець. Київ : КНТЕУ, 2018. 412 с.
10. Кульганік О. М. Сучасні процеси міжнародної торгівлі України в умовах глобалізації. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7347>. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.10.71
11. Кульганік О.М. Місце України в рейтинговій оцінці рівня добробуту населення та шляхи його підвищення в умовах глобалізації світової економіки. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. Kosice. Slovakia. 2019. Vol. 7, No. 3. P. 62-64.
12. Кульганік О.М. Моніторинг інвестиційної привабливості бізнес-середовища України в контексті розвитку світової економіки. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 36. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/36-2019>
13. Kozlovskiy; L. Nikolenko; O. Peresada; O. Pokhyliuk; O. Yatchuk; N. Bolgarova; O. Kulhanik. Estimation level of public welfare on the basis of methods of intellectual analysis. *Global Journal of Environmental Science and Management*. Volume 6, Issue 3, Summer 2020, Pages 355-372. URL: <http://dx.doi.org/10.22034/gjesm.2020.03.06>

14. Kulhanik O., Melnichuk O., Ivanova T., Bordiuk N., Melnichuk Y. Conflict of Environmental and Economic Interests of the State: Experience of eastern European countries. Czech Republic. Ad alta is a peer-reviewed journal of international scope. 2021. vol. 11, issue 2, special issue XXIV. P. 210-214.

15. Міжнародна економіка: навч. посіб. / [авт.: С. В. Фомішин, А. П. Румянцев, О. М. Дудченко, О. Є. Лугінін, Л. О. Бетехтіна, М. С. Гамов, М. В. Гудзь, А. О. Єгоров, В. І. Благодатний, Ю. Є. Кирилов, Н. В. Радванська, Я. С. Ларіна, А. В. Рибчук, М. Урбанець та ін.] ; за ред. С. В. Фомішина. Львів : Новий Світ-2000, 2021. 445 с.

16. Міжнародна мікроекономіка: навч. посіб. / [Ю. Г. Козак, Ю. М. Пахомов, Н. С. Логвінова, А. А. Наумчик, С. Н. Лебедева, М. І. Барановська, О. В. Захарченко, Є. В. Кравченко, Т. К. Метіль, М. А. Левицький, М. В. Гронська та ін.] ; за ред. Ю. Г. Козака, Ю. М. Пахомова, Н. С. Логвінової. 3-тє вид., перероб. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 367 с.

17. Сучасні транснаціональні корпорації: конспект лекцій: навч. посіб. для студ. спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», освітньої програми «Міжнародний бізнес» / ХНУ імені В.Н. Каразіна; уклад.: Соболева М.В. URL: <http://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/cb184db92f1c3557145b5e03b65eb7a0.pdf>

18. Транснаціоналізація світової економіки : навчальний посібник / Е.М. Лимонова, С.В. Кузьмінов, Г.Я. Глуха, І.С. Шкура. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 137 с.

19. Транснаціональні корпорації : навчальний посібник / І.О. Давидова, К.Ю. Величко, О.І. Печенка. Харків: Видавництво «Форт», 2018. 175 с.

20. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 225 с.

Додаткові

21. Авдалян К. В. Сучасні тенденції об'єднання підприємств в економіці України. Економіка, управління та адміністрування. 2019. № 4(90). С. 3–7. URL: [https://doi.org/10.26642/eta-2019-4\(90\)-3-7](https://doi.org/10.26642/eta-2019-4(90)-3-7).

22. Амбарчян М., Амбарчян В. Розкриття інформації про геополітичні події після звітнього періоду у річній звітності транснаціональних корпорацій. Економіка та суспільство. 2022. № 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1315/1270>.

23. Батракова Т. І., Гайдай І. О. Розвиток міжнародного бізнесу в умовах глобалізації. Інфраструктура ринку. 2019. № Вип. 30. С. 15–20. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/30_2019_ukr/5.pdf.

24. Бердичевська М. В., Петренко К. В. Шляхи підвищення ефективності проведення інноваційної діяльності транснаціональними корпораціями. Підприємництво та інновації. 2020. № 11-1. С. 18–23. URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/260/255>.

25. Бицюра Ю. Транскордонні злиття та поглинання. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2022. № 2. С. 64–76.

26. Бичкова Н. В., Цевух Ю. О., Ромаскевич Г. О. Вплив якості корпоративного управління на ефективність діяльності компаній. *Інфраструктура ринку*. 2020. № Вип. 45. С. 3–7. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/45_2020_ukr/3.pdf.

27. Брензович К. С., Майборода Ю. О. Вплив національних ТНК на формування позицій США на світових ринках. *Інфраструктура ринку*. 2020. № Вип. 43. С. 3–8. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/43_2020_ukr/3.pdf.

28. Бугас Н. В., Гутман А. Інноваційна складова діяльності ТНК на ринку креативних індустрій. *Ефективна економіка*. 2021. № 12. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2021/75.pdf.

29. Бусарева Т. Роль та місце інтелектуальної компоненти у формуванні бізнес-моделей ТНК. *Підприємництво та інновації*. 2021. № 18. С. 7–11. URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/430/417>.

30. Волошко Н. О. Транснаціональні корпорації: теоретико-методологічні основи організації діяльності в умовах глобалізації економіки. *Економіка та держава*. 2020. № 7. С. 110–113. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/7_2020/18.pdf.

31. Воронкова Т. Є., Хівренко К. В. Транснаціональні корпорації в системі глобальної економіки: стан та проблеми. *Економіка та держава*. 2021. № 11. С. 112–115. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2021/20.pdf.

32. Глущенко Я. І., Шенгер М. І., Десна А. М. Сутнісний аналіз поняття "Податкове планування ТНК" в умовах дії BEPS. *Підприємництво та інновації*. 2021. № 21. С. 11–14. URL: <http://www.ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/462/449>.

33. Гончарова Ю., Удовенко М. Регулювання діяльності транснаціональних корпорацій: еволюція пріоритетів. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2021. № 4. С. 4–16.

34. Григорук А. А., Литвин Л. М. Фінансовий капітал та його становлення в умовах глобалізації економіки. *Економіка та держава*. 2021. № 10. С. 47–52. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/10_2021/10.pdf.

Інтернет-ресурси

35. Офіційний сайт Конференції ООН по торгівлі та розвитку (Юнктад). URL: <https://unctad.org/>

36. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org/>

37. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). URL: <http://www.oecd.org/>

38. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: https://european-union.europa.eu/index_en

39. Офіційний сайт журналу Fortune Global 500. URL: <https://fortune.com/global500/>

40. World Investment Report URL: https://unctad.org/en/Pages/DIAE/World%20Investment%20Report/World_Investment_Report.aspx